

ART

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ В МОДНІЙ ІНДУСТРІЇ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ ПРОСТОРАХ ДЛЯ МОДНИХ ІННОВАЦІЙ

Старший викладач *Квасниця Роксоляна*,

Україна, Львів, каф. Дизайну та основ архітектури
Національний Університет «Львівська політехніка»

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/28022019/6343

ARTICLE INFO

Received: 18 December 2018

Accepted: 20 February 2019

Published: 28 February 2019

KEYWORDS

fashion event venue,
fashion show,
environmentally sound design,
sustainability.

ABSTRACT

This article explores theoretical insights and practical tools to include sustainable practices in the design of innovative fashion show venues. An environmentally sound design of a fashion event venue is a complex and multifaceted process. It requires deep knowledge of ecological principles, calls for a synthesis of various scientific fields and a reasonable correlation between ecological, functional, aesthetic and economic factors. This article provides specific examples which highlight the effectiveness of the application of sustainable design principles. It also outlines some recommendations for the arrangement of fashion event venues.

Citation: Kvasnytsya Roksolyana. (2019) Environmental and Ethic Conceptions in the Fashion Industry and Presentation Spaces for Fashionable Innovations. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2(32). doi: 10.31435/rsglobal_wos/28022019/6343

Copyright: © 2019 **Kvasnytsya Roksolyana**. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В даній статті розглянуто екологічний та етичний напрями у проектуванні презентаційних просторів для модних інновацій. Існує багато наукових праць теоретиків на засадах еко-тренду в сфері архітектури, дизайну середовища та екології в модній індустрії. Дослідження екологічного напрямку умовно можна поділити на кілька груп, а саме: які висвітлюють історію та теорію еко-дизайну (Боднар О., Бойчук О., Воронов Н., Даниленко В., Кондратьєва К., Сосницький Ю.); теорію і практику еко-дизайну середовища: (Осиченко Г., Павленко О., Свірко В., Бойчук О., Голобородько В., Рубцов А., Катков М., Кардаш О., Чемакіна О.), та теорію та практику екологічного та етичного напрямку в модній індустрії: (Чупріна Н., Царук Т., Смоляр О., Даниленко В., Єрмилової Д., Данилової О., Бердник А.). Оскільки, фундаментального дослідження в напрямку дизайну середовища для презентації екологічних колекцій одягу наразі не існує, наша мета проаналізувати вплив еко-тенденцій на проектування.

Цілі статті – ґрунтовне дослідження та висвітлення теми еко-тренду на основі аналізу попередніх праць науковців; аналіз дизайну презентаційних просторів для показів еко-колекцій в світовій практиці та вітчизняній, їх класифікація.

Виклад основного матеріалу дослідження. Техногенний розвиток цивілізації, науково-технологічний прогрес спричинили масштабні зміни в навколишньому середовищі.[6] Термін «екологія» введений німецьким натуралістом Е. Геккелем в 1866 р. і в дослівному перекладі з грецької мови означає науку про будинок (ойкос – будинок, логос – наука.[3] Міжпредметним комплексом, який виник на стику суспільних наук і екології є соціоекологія – розділ сучасної

екології, що вивчає роль людини в довіллі не як біологічного виду, а як соціальної істоти, а також шляхи оптимізації взаємовідносин людського суспільства з природою. Вона поділяється на екологію особистості, соціальних груп, людських популяцій, людства і тісно пов'язана з етнографією і соціологією. Одним з основних завдань соціальної екології – є формування екологічної свідомості та екологічної культури.[9] Першими задекларували свою позицію, увійшли в «зелений рух» і показали конкретні результати еко-проектної культури архітектори і дизайнери індустріально розвинутих країн: Австралії, Великої Британії, Німеччини, Скандинавії, Південної Кореї, США, Швеції, Японії. Екологічне житло, одяг, побутові вироби, транспорт і т. д. – сфери стрімкого проникнення еко-тенденцій.[5] У сфері моди з'являється поняття «sustainable fashion» або «еко-мода», «зелений рух», концептуальні покази екологічних колекцій, з'являються організації, еко-виставки, ярмарки, фестивалі: Ethical Fashion Show – щорічний Етичний тиждень моди в Парижі, Undress Brisbane - австралійський показ мод, Berlin Fashion Week Sustainable fashion, Green Fashion Week, Глобальний тиждень стійкої моди, Eco Chic Fashion Show в Джакарті, «Сміттева мода: проектування без відходів» у Лондонському Музеї Науки, Ukrainian Fashion Week «ECO-CHIC-PARTY», Еко фестиваль до «Дня землі» в Україні, Feeric Fashion Week тощо. Організація «Fashion Revolution» «Революція моди» – міжнародна ініціатива, покликана підвищити свідоме ставлення до моди. Хто, якого віку і в яких умовах виготовляє одяг, як це впливає на навколишнє середовище, чи потрібна така кількість речей. Україна – 88-ма країна в списку країн учасників [25].

Sustainability (екологічна мода) - є частиною зростаючої філософії дизайну і тенденцією сталого розвитку, метою якої є створення системи, яка може підтримуватися невизначений термін з точки зору впливу на навколишнє середовище та соціальну відповідальність. Це можна розглядати як альтернативну тенденцію до швидкої моди. [14] Еко-мода – є мега-тенденцією, яка бере свій початок з 60-х років, коли почався рух хіпі. З кінця 80-х і початку 90-х років, еко-мода починає з'являтися на подіумі. У світі моди, як і дизайні в цілому, відбувається технологічна революція: з'являються альтернативні більш екологічні варіанти виготовлення одягу, взуття, тканин, аксесуарів. Дизайнери створюють колекції одягу з тканин, які накопичують сонячну енергію вдень, із тканин виготовлених з павутини, чаю, молока, коноплі, кропиви, соломи тощо. Цілком закономірно, що демонстрація таких колекцій одягу, потребує і екологічного підходу до проектування середовища в яких їх представляють та продають.

Проектування презентаційних просторів за принципами еко-дизайну є складним та багатогранним процесом, оскільки вимагає ґрунтовних екологічних знань, синтезу різних наукових сфер, раціонального співвідношення екологічних, функціональних, естетичних та економічних факторів.

Визначено три напрямки які розвиваються в сфері еко-дизайну: дбайливе використання природних та людських ресурсів (reducing); повторне використання готових речей (reusing та upcycling), trash дизайн; переробка відходів і речей для виготовлення нових (recycling) [14].

Важливими чинниками які впливають на сприйняття концепції еко-колекції, створюють потрібну тематичну атмосферу, доносять глядачам певний меседж - є вибір локації (інтер'єр, екстер'єр, ландшафт); формотворення середовища (художня цілісність, композиційна цілісність, акценти та візуальна орієнтація в просторі); музичний супровід.

Розглянемо три локації: інтер'єрна, екстер'єрна, ландшафтна.

Локація інтер'єрна – проведення показів в закритих приміщеннях, адаптованих до презентації модної колекції.

Часто для проведення дефіле споруджують спеціальні павільйони, або використовують громадські простори: музеї, аеропорти, виставкові зали тощо. Демонстраційний простір формується такими зонами: зона для глядачів та зона для демонстрацій (подіум або простір для демонстрацій). В еко-дизайні презентаційних просторів аксіомою є гармонійність і максимальне наближення до природи. Використання у формотворенні та виготовленні декорацій та подіуму нешкідливих, натуральних, органічних матеріалів, які легко можна утилізувати, або повторно використати (дерево, камінь, еко-текстиль, коркове покриття, сіно, опале листя і т.д., чи продовжити життя в іншому середовищі, (наприклад живі рослини), використання вторинної сировини, енергоощадного світло-дизайну, всієї необхідної атрибутики для проведення такого типу дійства.

Для прикладу розглянемо декорування середовища музейного комплексу «Мистецький арсенал», в якому проходив показ еко колекції сезону весна-літо 2014 року Олени Мігдісової, було використано симультанні декорації виготовлені з сіна, для спорудження яких використали 400 паків сіна, вагою по 20 кг. Яскраву, кольорову, видозмінну композицію візуально-

просторового образу показу було досягнуто за допомогою світлових інсталяцій. Подіумом слугував настил з натурального матеріалу на одному рівні з глядачами, який одночасно зонував приміщення. Природна краса та натуральність еко-шик колекції гармонійно презентувалась на тлі таких декорацій, а музичний супровід колективу «Dakh Daughters» доповнював емоційне сприйняття колекції [20] (Рис.1).

Рис.1. Олена Мігдісова. Еко – показ сезону весна/літо Київ, Україна, 2014
Джерело: <https://24tv.ua/resources/photos/news/201310/376191.jpg>

Локація екстер'єрна – проведення показів у відкритих локаціях.

Міські площі, архітектурні споруди, сходи, злітно-посадкові смуги, фонтани і т. д. Вимоги до зонування демонстраційного простору, використання еко-матеріалів, енергоощадного спеціального обладнання, всієї необхідної атрибутики для проведення такого типу дійства, ідентичні інтер'єрній локації. Важливо адаптувати відкритий простір для презентації моделей та створити сприятливі умови споглядання, ракурсу, в якому глядач буде спостерігати за дійством; розташувати зони для глядачів та зону для демонстрації манекенницями колекції.

Український бренд Roussin by Sofia Rousinovich, присвятила свою колекцію «sustainable fashion». У дворі Мистецького Арсеналу проходив показ колекції 2018 р. де моделі дефілювали навколо фонтану, а для фінальної точки позували на тлі інсталяції зробленої з величезної купи пластикових пляшок, таким чином, дизайнер звертає увагу на проблему забруднення навколишнього середовища [17] (Рис.2).

Локація ландшафтна – проведення показів у відкритих локаціях (без спец. обладнання, адаптовані до конкретного середовища).

Сучасні дизайнери все частіше проводять покази в особливих місцях, з метою привернення уваги суспільства на екологічні та етичні проблеми. Пустеля, ліс, мости, озера, сміттєзвалище стають презентаційними просторами для модних інновацій.

Рис.2. Roussin by Sofia Rousinovich. Двір Мистецького Арсеналу. Київ. 2018
Джерело: http://fashionweek.ua/images/galleries/2017/ROUSSIN_BY_SOFIA_ROUSINOVICH_SS19/ROUSSIN_BY_SOFIA_ROUSINOVICH_SS2019-09.jpg

Feeric Fashion Week – найбільш креативний тиждень моди в Східній Європі (заснований у 2008 році Мітічі) розташований в місті Сібіу, в центрі Трансільванії в Румунії. Характерним для феєричного тижня моди – є здатність перетворити найбільш незвичні місця на модні подіуми і безумовно їх можна назвати найбільш екологічними презентаційними просторами в яких не обов'язково демонструють еко-колекції одягу. Покази під час Feeric Fashion Week проходять на човнах посеред озера в Зоологічному Саду Сібіу, на фабриці посеред військових об'єктів, в скейт парку і т. д. Без додаткових, штучно створених декорацій, з природнім сонячним освітленням, з умовно виділеним місцем проходження моделей без спеціальних конструкцій для подіуму. В 2017р. Кам'яний кар'єр Turnu Roșu слугував презентаційним простором для показу модних колекцій молодих дизайнерів The Secret Code Of Fashion (Рис.3) [19].

Зйомки рекламної компанії 2017 р. відомої британської дизайнерки Stella McCartney відбувались на тлі шотландського сміттєзвалища. А на показі зимової колекції одягу подіум по якому проходили моделі був засипаний сміттям і по ньому їздив екскаватор. (Рис.4) Каменоломня, сміттєзвалище, покинута промислова зона перетворюються на модні подіуми з метою привернення уваги суспільства на проблеми відходів, надмірного споживання тощо.

Рис.3. Кам'яний кар'єр Turnu Roșu. The Secret Code Of Fashion. Румунія. 2017
Джерело: <http://www.feeric.ro/wp-content/uploads/2019/01/NJAL4.jpg>

Рис.4. Stella McCartney, фотосесія на сміттєзвалищі, Шотландія. 2017
Джерело: <http://fw-daily.com/wp-content/uploads/2017/07/stella-mccartney-ad-campaign-landfill-750x486.jpg>

«Сміттєвий» дизайн (Trash-дизайн) – один з напрямків для якого характерно використання вторинних ресурсів. Trashion був представлений на подіумі у 60-х роках відомим в той час дизайнером Пако Рабанном, це були перші прояви екологічної моди. Колекція суконь з паперу започаткувала одноразовий одяг і стала символом треш-кютюр. [4]

Для прикладу розглянемо відомий швейцарський бренд Freitag. Створене виробництво Маркусом і Даніелем Фрайтаг (Markus, Daniel Freitag) в 1993 році займається пошиттям сумок з використаних брезентів від тирів, велосипедних шин та автомобільних ремнів безпеки, таким чином надаючи друге нове життя використаним матеріалам. За економічне обладнання виробництва, де слідкують за використанням води і електроенергії, цей бренд став флагманом в екологічній моді. Презентуються та продається продукція в не менш унікальному, з точки зору еко-дизайну споруді, яка знаходиться в промисловій зоні м. Цюріх. Магазин «Freitag Store Zurich» збудований з дев'ятнадцяти використаних заіржавілих вантажних контейнерів, почищених з середини, покладаних один на одного і закріплених між собою. Башта має висоту 26 метрів і в середині на перших чотирьох поверхах знаходиться магазин, а наступні п'ять поверхів - це сходи на дах споруди, де облаштовано оглядовий майданчик. Для інтер'єру характерно простота, функціональність та екологічність (Рис.5) [18].

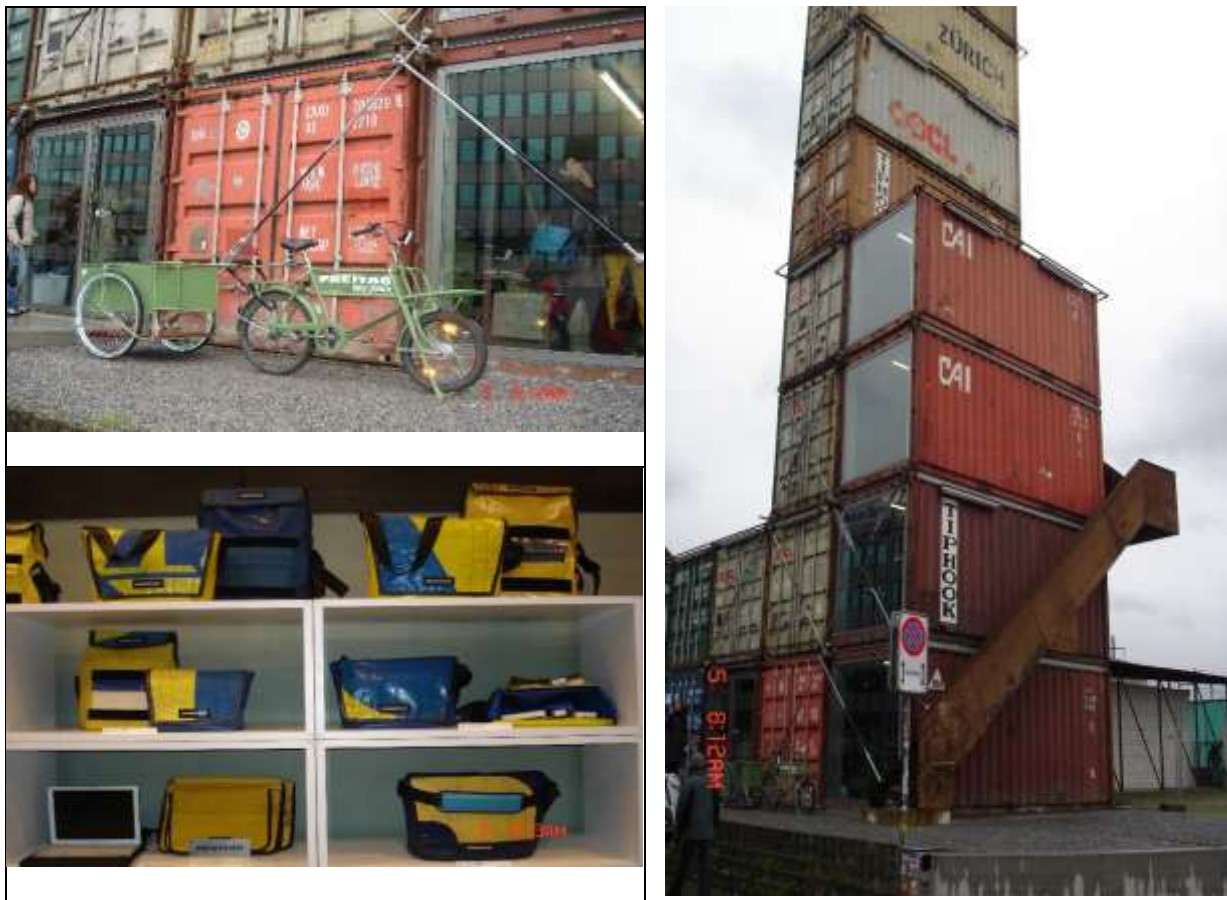

Рис.5. Магазин Freitag. Цюріх, Швейцарія, 2007
Фото автора: Квасниці Р.

Актуальними в екологічному сенсі є використання сучасних технологій. З появою новітніх потужних проекторів, які дають змогу передавати на достатньо широкій площині якісне зображення, часто вживаним серед дизайнерів-постановників став спосіб проектування слайдів, відеороликів, графічних колажів.

Особливої уваги заслуговують цифрові технології, а саме 3D та 4D голограми. Нова технологія, дала унікальну можливість заощадити ресурси, кошти та максимально відтворити потрібну атмосферу. Сучасні еко-системи світло-дизайну, енергоощадні техно-пристрої дають можливість оптимізувати енергоспоживання через надзвичайний рівень економії.

Соціальні мережі поглинають світ, як альтернатива реальності, сюрреалізм, - поява віртуального подіуму в Instagram, найбільш екологічна пропозиція на сьогоднішній день, це абсолютно новий погляд на моду, презентацію та продаж колекцій одягу. На сайті норвезького мультибрендового інтернет магазину Carlings, вперше в світі представлена digital-колекція одягу Neo-Ex. Віртуальні речі можна придбати лише в цифрове користування [24] (Рис.6).

Рис.6. Carlings. digital-колекція Neo-Ex.

Джерело: <https://digitalcollection.carlings.com/static/frontpage/KV-3.gif>
<https://digitalcollection.carlings.com/static/frontpage/KV-4.gif>

Отже, в екологічному підході до проектування презентаційних просторів для модних інновацій нарівні з очевидними і звичайними вимогами естетики, зручності і вартості, важливо приділити особливу увагу, таким чинникам як:

- споживання ресурсів при проектуванні, виготовленні, використанні та утилізації;
- походження матеріалів, використання екологічно чистих матеріалів створених згідно національних та міжнародних сертифікаційних систем, кожна з яких входить до Всесвітньої Організації Екомаркування (GEN);
- використання натуральних матеріалів;
- використання природних компонентів при формотворенні (рослинність, вода тощо);
- використання ресурсозберігаючих і енергозберігаючих технологій;
- безпека у використанні виробів, обладнання, декорацій; відсутність шкоди здоров'ю;
- простота і безпека утилізації, можливості повторного використання матеріалів з мінімальним екологічним збитком;
- використання сучасних цифрових технологій.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, визначено, що екологічний напрямок в дизайні презентаційних просторів для модних інновацій репрезентує максимально творчий потенціал дизайнерів. Сценографії еко-дефіле характерно акційність та перформативність для привернення та акцентування уваги глядачів на екологічних проблемах світу.

Основне завдання для проектування базується на таких класичних етапах як: передпроектний пошук, вивчення аналогів, формулювання завдання. Враховувати такі важливі фактори як: гармонійне поєднання функціональних, конструктивних, естетичних, технологічних та економічних чинників з точки зору екології при виборі локації, сценографії та художньо-образного рішення еко-дефіле. Результатом такого проектування може стати цікаве, оригінальне, захоплююче фешн-шоу з використанням натуральних матеріалів та інноваційних еко-технологій, основний контекст якого, привернення уваги людства до екологічних та етичних проблем світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боднар О. Я. Експеримент в радянській архітектурі та дизайні і його особливості у 1970–80-х рр./Мистецтвознавство'99 / Львів: ЛАМ, 1999. - С. 43-50.
2. Вергунов С. В. Новые понятия в дизайне. Экологический дизайн / С. В. Вергунов // Вісник ХДАДМ: 36. наук. пр. / За ред. В. Я. Даниленка. — Х.: ХДАДМ, 2009. - № 7. - С. 16–20.
3. Геккель Е. Естественная история миротворения: общедоступное научное изложение учения о развитии. — Спб.: Науч. мысль, 1909. — С. 247.
4. Гнатюк Л. Р., Царик О. А., Роль та місце trash-напряму у дизайні. УДК 658.512.2:620.21(043.2) LR Gnatiuk, OA Tsarik - Теорія та практика дизайну, 2013 - Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21IID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=tpd_2013_4_7
5. Дизайнерська діяльність: екологічне проектування. Науково-методичне видання / В.О.Свірко, О.В.Бойчук, В.М. Голобородько, А.Л. Рубцов, О.В.Кардаш, О.В.Чемакіна –Київ: УкрНДІ ДЕ, 2016. – 196 с.
6. Екологія Підручник / С.І. Дорогунцов, К.Ф. Коценко, М.А. Хвесик та ін. — К.: КНЕУ, 2005. - 371 с.
7. Ермилова Д.Ю. Экологическое направление в дизайне одежды: Сб. науч. тр.–М.: Кафедра «Дизайн костюма», 1997. - С. 12-39
8. Кондратьева К. А. Дизайн и экология культуры.– М.: Изд. Моск. гос. худ.-пром. ун-т им. С. Г. Строганова, 2000. – 106 с.
9. Петрук В.Г., Клименко М.О., Мудрак О.В. Вступ до фаху. Підручник для студентів напряму підготовки 6.040106 “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування”. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2011. – 203 с.
10. Сосницький Ю. А. Основні позиції теорії сучасного екологічного дизайну / Ю. А. Сосницький // Вісник ХДАДМ: 36. наук. пр. / За ред. В. Я. Даниленка. — ХДАДМ, 2014. — № 3. — С. 24–27.
11. Орлова О.О. Экологичний фактор формоутворення в дизайні: автореф. дис. ... канд. мистец.: 05.01.03 / Орлова О.О. ; ХДАДМ . — Х., 2003. — 21 с.
12. Осиченко Г.О., Павленко О.А. Прийоми інтеграції природного і штучного середовища в органічній архітектурі ХХ століття // Вісник ХДАДМ. – 2009. - №4. – С. 80 - 89.
13. Чупріна Н. В. Синтез еспажа та мінімалізму в сучасних колекціях еко-одягу / Н. В. Чупріна, Т. С. Царук // Культура і сучасність : альманах. – 2017. – № 2. – С. 81-85.
14. Claudio, Luz (2007-9). "Waste Couture: Environmental Impact of the Clothing Industry" http://www.academia.edu/31488011/Waste_Couture_Environmental_Impact_of_the_Clothing_Industry
15. Dunn, Claire (8 April 2013). "Ethical fashion pops up for fashion week". Sydney Morning Herald. Retrieved 9 December 2015
16. Future fashion: Future Fashion - Responsible revolution (2008 July 23) Available from <http://archive.today/waqY5>
17. Платформа Fashion Tech Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fashionweek.ua/> (перегляд 28.02.2019).
18. Freitag [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.nfreitag.ch/e>. (перегляд 20.02.2019).
19. Feeric Fashion Week [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.feeric.ro/en/> (перегляд 20.02.2019).
20. Еко-показ від Олени Мігдісової (Відео) - 24 Канал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/ekopokaz_vid_oleni_migdisovoyi_video_n376191https://24tv.ua/ukrayina_tag1119/ (перегляд 16.01.2019).
21. Carlings. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: digitalcollection.carlings.com/
22. «Fashion Revolution» . - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.fashionrevolution.org